

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 2 listopada 2018 r.

Pozycja 64

POSTANOWIENIE z dnia 30 października 2018 r. Sygn. akt P 15/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący
Grzegorz Jędrejek
Julia Przyłębska
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz
Andrzej Zielonacki – sprawozdawca,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 października 2018 r., pytania prawnego Sądu Rejonowego w Koninie, czy:

- 1) art. 23, art. 24, art. 25, art. 26 i art. 27 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139, ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886), „w tym także w zakresie przepisów upoważniających i wydanego rozporządzenia”, są zgodne z art. 217, art. 84, art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74, art. 86 i art. 92 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 27 ust. 2 ustawy powołanej w punkcie 1 jest zgodny z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji,
- 3) § 5 pkt 2 rozporządzenia powołanego w punkcie 1 jest zgodny z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji oraz z art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) umorzyc postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. Sąd Rejonowy w Koninie – I Wydział Cywilny (dalej: sąd pytający), w postanowieniu z 21 czerwca 2016 r. (sygn. akt I C 1251/15), wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy art. 23, art. 24, art. 25, art. 26 i art. 27 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139, ze zm.; dalej: ustawa z 2001 r.) oraz rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886; dalej: rozporządzenie z 2006 r.), „w tym także w zakresie przepisów upoważniających i wydanego rozporządzenia”, są zgodne z art. 217, art. 84, art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74, art. 86 i art. 92 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto sąd pytający wniósł „o wydanie przez Trybunał Konstytucyjny postanowienia tymczasowego, polegającego na nakazaniu pozwanemu [tj. przedsiębiorstwu wodociągowemu] umieszczenia środków pobieranych z tytułu opłat za podlicznik w depozycie sądowym lub na specjalnym rachunku bankowym oraz zobowiązanie Rady Miejskiej Konina do podjęcia uchwały zawieszającej pobór przedmiotowych opłat do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Trybunał Konstytucyjny lub zawieszenie przez Trybunał Konstytucyjny przedmiotowych uchwał”.

1.1. W zarządzeniu z 15 lipca 2016 r. (sygn. Tp 8/16) Prezes Trybunału Konstytucyjnego – działając na podstawie art. 76 ust. 2 w związku z art. 63 ust. 2 pkt 1, 3 i 5 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) – zwrócił się do sądu pytającego o usunięcie braków formalnych pytania prawnego przez:

– wskazanie, które przepisy rozporządzenia z 2006 r. mają stanowić przedmiot kontroli (pkt 1);

– wyjaśnienie, jak należy rozumieć zawarte w sentencji postanowienia sądu sformułowanie: „w tym także w zakresie przepisów upoważniających i wydanego rozporządzenia” (pkt 2);

– uzasadnienie postawionych w pytaniu prawnym zarzutów niezgodności art. 23, art. 24, art. 25, art. 26 i art. 27 ustawy z 2001 r. oraz przepisów rozporządzenia z 2006 r. z art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74, art. 84, art. 86, art. 92 i art. 217 Konstytucji z powołaniem dowodów na ich poparcie (pkt 3);

– wyjaśnienie, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie co do zgodności ze wskazanymi wzorcami konstytucyjnymi art. 23, art. 24, art. 25, art. 26 i art. 27 ustawy z 2001 r. oraz całego rozporządzenia z 2006 r. lub jego poszczególnych przepisów może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą pytanie zostało przedstawione (pkt 4);

– wskazanie podstawy prawnej, na której sąd opiera żądanie wydania przez Trybunał oraz wskazanie podstawy prawnej do wydania przez Trybunał postanowień tymczasowych w sprawie toczącej się przed sądem pytającym (pkt 5).

1.2. W postanowieniu z 22 lipca 2016 r. sąd pytający przedstawił „uzupełniające stanowisko w sprawie w związku z zarządzeniem z dnia 15.07.2016 r.”. Odnosnie do ustawy z 2001 r. wyjaśnił, że „ogranicza” pytanie prawne do kwestii badania zgodności jej art. 27 ust. 2 z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji, a także doprecyzował, iż kwestionuje zgodność § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji oraz z art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji. Co do postanowień tymczasowych sąd pytający jako podstawę

prawną swojego wniosku o ich wydanie wskazał art. 74 ustawy o TK z 2015 r. w związku z art. 730, art. 730¹ i art. 755 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.), jednocześnie wycofując wniosek w tym przedmiocie, argumentując to tym, iż „dokonując ponownej analizy zgłoszonego roszczenia Sąd doszedł do przekonania, że jego pierwotne stanowisko było błędne”.

1.3. Stan faktyczny leżący u podstaw pytania prawnego.

Przed sądem pytającym toczy się postępowanie z powództwa osoby fizycznej przeciwko miejscowemu przedsiębiorstwu wodno-kanalizacyjnemu o zapłatę.

Powód zawarł z pozwanym umowę dodatkową o zainstalowanie dodatkowego wodomierza dla naliczania zużycia wody bezpowrotnie zużytej na utrzymanie terenów zielonych. Możliwość taką przewiduje art. 27 ust. 6 ustawy z 2001 r. Powód sfinansował zakup dodatkowego wodomierza i założenie stosownej instalacji. Pozwane przedsiębiorstwo nie pobierało początkowo opłaty abonamentowej za dodatkowy wodomierz. Po pewnym jednak czasie – działając na podstawie uchwały Rady Miasta Konina – pozwane przedsiębiorstwo wprowadziło dodatkową opłatę abonamentową za podlicznik używany na utrzymanie terenów zielonych. Powód jako konsument był zmuszony zawrzeć umowę właśnie z pozwanym, gdyż ten ostatni jest lokalnym monopolistą w zakresie dostaw wody.

W toku postępowania przed sądem pytającym rozstrzygnięciu podlega kwestia, czy uiszczana przez powoda opłata abonamentowa z tytułu dodatkowego wodomierza jest świadczeniem bezpodstawnym.

Pozwany stoi na stanowisku, że opłata abonamentowa pobierana jest na podstawie rozporządzenia z 2006 r. i zgodnie z obowiązującą taryfą, zatwierdzoną w drodze uchwały przez Radę Miasta Konina.

Przewodniczący Rady Miasta Konina stwierdził natomiast, że nie może wskazać konkretnego przepisu, na podstawie którego nałożono na mieszkańców obowiązek poniesienia dodatkowej opłaty abonamentowej za odczyt wodomierzy wody bezpowrotnie zużytej. Podniósł jednak, że obowiązek taki można wyprowadzić z obowiązujących przepisów, tj. z art. 24 ustawy z 2001 r. oraz z rozporządzenia z 2006 r., w którym to akcie prawnym zawarta jest definicja legalna opłaty abonamentowej.

Uchwała Rady Miasta Konina, zatwierdzająca taryfę określoną przez przedsiębiorstwo wodociągowe, nie została uchylona przez Wojewodę Wielkopolskiego.

1.4. Argumentacja sądu pytającego.

W uzasadnieniu postanowienia z 21 czerwca 2016 r. sąd pytający stwierdził m.in., że „[a]naliza przepisów prawnych przez sąd nie pozwoliła poszukać takiej podstawy o randze ustawowej [tj. podstawy prawnej do nałożenia opłaty abonamentowej za rozliczanie wody bezpowrotnie zużytej]. Nakładanie takiej opłaty następuje w drodze wykładni przepisów według Rady Miejskiej, a według strony pozwanej na podstawie wskazanego rozporządzenia Ministra Budownictwa, a dokładnie rzecz ujmując zgodnie z § 5 pkt 2a. (...) W ocenie Sądu rzeczywiście w normie § 5 ust. 2 pkt a powołanego rozporządzenia można byłoby się dopatrywać takiej podstawy. Niemniej jednak w § 5 ust. 2 pkt [a], poprzez użycie alternatywy lub, nie ma możliwości pobierania opłaty abonamentowej od wodomierza głównego i jednocześnie za podlicznik”.

Z kolei w uzasadnieniu postanowienia z 22 lipca 2016 r. sąd pytający podniósł, że art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. oraz § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. „stanowią w istocie podstawę prawną wskazywaną przez stronę pozwaną do nałożenia dodatkowej opłaty za podlicznik. (...) Jednocześnie ustawodawca w art. 27 ust. 2 w/w ustawy nie wskazał pod względem przedmiotowym i podmiotowym na możliwość nałożenia opłaty za podlicznik. (...) Tak ja[k] sąd wskazywał opłata za podlicznik została wprowadzona bez podstawy ustawowej,

a jedynie na podstawie rozporządzenia. Opłata ta zaproponowana przez pozwane przedsiębiorstwo została zatwierdzona przez Radę Miejską w Koninie. Uchwała tej ostatniej nie została zakwestionowana przez Wojewodę Wielkopolskiego. Sąd nie może w takiej sytuacji uchylić skutków przedmiotowej uchwały. (...) Jeżeli jednak Trybunał stwierdzi niekonstytucyjność powołanych przepisów, to odpadnie podstawa świadczenia na rzecz strony pozwanej przez powoda. Eliminacja niekonstytucyjnych norm prawnych daje podstawę do rozstrzygnięcia sprawy w sposób odmienny niż przy uwzględnieniu przedmiotowych norm”.

2. W piśmie z 25 sierpnia 2016 r. (znak: IV.7215.125.2016.AK) Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie zgłasza udziału w niniejszym postępowaniu.

3. W piśmie z 28 września 2016 r. (znak: DM.III.0260.1.2016.JK.1 – NK:141824/16) stanowisko w sprawie zajął Minister Infrastruktury i Budownictwa, wedle którego:

1) art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. oraz § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. „nie podlegają ocenie zgodności z art. 84 i art. 217 Konstytucji”,

2) art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. „wypełnia wymagania określone w art. 92 ust. 1 [Konstytucji]”,

3) § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. jest zgodny z art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji.

Zdaniem tego uczestnika postępowania art. 84 i art. 217 Konstytucji nie stanowią adekwatnych wzorców kontroli w niniejszej sprawie, gdyż opłata abonamentowa nie jest daniną publiczną. Z kolei delegacja do wydania rozporządzenia wykonawczego, zawarta w art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r., mieści się w ramach konstrukcyjnych określonych w Konstytucji, a § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. nie narusza konstytucyjnych wytycznych odnośnie do ochrony środowiska naturalnego.

4. W piśmie z 22 listopada 2016 r. (sygn. akt PK VIII TK 107.2016) stanowisko w sprawie zajął Prokurator Generalny, który wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 83 ust. 1 w związku z art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157) wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia.

Zdaniem tego uczestnika postępowania pytanie prawne nie wykazuje istnienia przesłanki funkcjonalnej, gdyż zakwestionowane przepisy nie stanowiły podstawy prawnej do nałożenia opłaty abonamentowej w wysokości kwestionowanej w pozwie rozpatrywanym przez sąd pytający.

5. W piśmie z 26 stycznia 2017 r. (znak: BAS-WPTK-1709/16), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, stanowisko w sprawie zajął Marszałek Sejmu, który wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) – w zakresie dotyczącym art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. – ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Zdaniem tego uczestnika postępowania pytanie prawne nie spełnia przesłanki funkcjonalnej, gdyż wyeliminowanie z obrotu norm kwestionowanych przez sąd pytający nie spowodowałoby odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia na rzecz przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego; podstawą tego świadczenia jest bowiem umowa zawarta między odbiorcą usług a przedsiębiorstwem. Ponadto – w ocenie Marszałka – uzasadnienie pytania prawnego nie zawiera czytelnego i logicznego powiązania treści kwestionowanych przepisów z zarzutami sformułowanymi w jego osnowie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Uwagi ogólne.

1.1. Zgodnie z art. 1 w związku z art. 23 pkt 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074, ze zm.; dalej: przepisy wprowadzające) 3 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: uotpTK) – z wyjątkiem art. 1-6 (które weszły w życie 20 grudnia 2016 r.) oraz art. 16-32 (które weszły w życie 1 stycznia 2018 r.). W myśl art. 9 przepisów wprowadzających, do postępowań przed Trybunałem, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie uotpTK, stosuje się przepisy tej ustawy (ust. 1), zaś czynności procesowe dokonane w tych postępowaniach na podstawie dotychczasowych przepisów pozostają w mocy (ust. 2).

W związku z powyższym do postępowania zainicjowanego rozpatrywanym pytaniem prawnym zastosowanie znajdują przepisy uotpTK.

1.2. Stosownie do art. 193 Konstytucji, każdy sąd może przedstawić Trybunałowi pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. W myśl art. 52 ust. 2 pkt 5 uotpTK pytanie prawne zawiera wyjaśnienie, w jakim zakresie odpowiedź na nie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą pytanie zostało zadane.

1.3. Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wielokrotnie wyjaśniał warunki dopuszczalności merytorycznego rozpoznania pytania prawnego, tj. konieczność łącznego spełnienia trzech przesłanek: podmiotowej, przedmiotowej i funkcjonalnej (zob. szerzej np. postanowienie TK z 11 lutego 2015 r., sygn. P 44/13, OTK ZU nr 2/A/2015, poz. 21 oraz przywołane tam orzecznictwo). Ustalenia te zachowują aktualność również pod rządami uotpTK, gdyż są one determinowane treścią art. 193 Konstytucji (zob. postanowienie TK z 16 maja 2017 r., sygn. P 115/15, OTK ZU A/2017, poz. 44).

Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego – utrwalonego na gruncie ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.), ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK z 2015 r.), ustawy z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1157; dalej: ustawa o TK z 2016 r.) oraz obowiązującej uotpTK – wynika, że pytanie prawne jest niedopuszczalne, jeżeli wątpliwości sądu co do zgodności określonego aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą mogą być usunięte w drodze wykładni albo gdy w danej sprawie można zastosować inne, niebudzące wątpliwości przepisy prawne lub akt normatywny (zob. np. postanowienia TK z: 22 października 2007 r., sygn. P 24/07, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 118; 27 lutego 2008 r., sygn. P 31/06, OTK ZU nr 1/A/2008, poz. 24 oraz 15 kwietnia 2008 r., sygn. P 26/07, OTK ZU nr 3/A/2008, poz. 52).

2. Przedmiot i zakres pytania prawnego oraz wzorce kontroli, a także częściowe umożliwienie postępowania ze względu na cofnięcie pytania.

2.1. W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Koninie (dalej: sąd pytający) – jak wynika z pierwotnej treści pytania prawnego (postanowienie z 21 czerwca 2016 r.) – wskazał jako przedmiot kontroli art. 23, art. 24, art. 25, art. 26 i art. 27 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139, ze zm.; obowiązujący tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 1152; dalej: ustawa z 2001 r.) oraz rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886; tekst jednolity: Dz. U. z 2017 r. poz. 1701; dalej: rozporządzenie z 2006 r.). Z kolei jako wzorce kontroli odnośnie do wymienionych wyżej przepisów ustawy z 2001 r. oraz rozporządzenia z 2006 r. sąd pytający wskazał: art. 217, art. 84, art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74, art. 86 i art. 92 Konstytucji.

2.2. Jak wynika z uzasadnienia postanowienia z 22 lipca 2016 r. sąd pytający ograniczył zakres swojego pytania prawnego do kwestii zgodności art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji, a także zgodności § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji oraz z art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji.

2.3. Zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 3 uotpTK do rozpoczęcia rozprawy sąd, który przedstawił pytanie prawne, może je wycofać. Z kolei art. 56 ust. 3 uotpTK stanowi, że w przypadku rozpoznawania sprawy na posiedzeniu niejawnym, cofnięcie m.in. pytania prawnego może nastąpić najpóźniej w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym.

W swoim orzecznictwie – wydanym na gruncie: art. 31 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r. (zob. np. postanowienia TK z: 5 czerwca 2000 r., sygn. P 1/00, OTK ZU nr 5/2000, poz. 146; 28 marca 2001 r., sygn. P 14/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 57; 28 czerwca 2006 r., sygn. P 5/06, OTK ZU nr 6/A/2006, poz. 75; 9 czerwca 2008 r., sygn. K 8/04, OTK ZU nr 5/A/2008 poz. 89 oraz 15 lipca 2010 r., sygn. K 21/09, OTK ZU nr 6/A/2010, poz. 64), art. 49 ust. 2 i 3 ustawy o TK z 2015 r. (zob. np. postanowienie TK z 19 lipca 2016 r., sygn. P 22/15, OTK ZU A/2016, poz. 60), art. 32 ust. 2 ustawy o TK z 2016 r. (zob. np. postanowienie pełnego składu TK z 12 października 2016 r., sygn. K 21/15, OTK ZU A/2016, poz. 76) oraz obowiązującego obecnie art. 56 ust. 2 i 3 uotpTK (zob. np. postanowienia TK z: 4 kwietnia 2017 r., sygn. P 12/16, OTK ZU A/2017, poz. 21 oraz 1 czerwca 2017 r., sygn. K 32/16, OTK ZU A/2017, poz. 47) – Trybunał Konstytucyjny konsekwentnie przyjmuje, że prawo do cofnięcia wniosku, pytania prawnego czy skargi konstytucyjnej przed rozpoczęciem rozprawy (terminem posiedzenia niejawnego) mieści się w granicach swobodnego uznania – odpowiednio – wnioskodawcy, pytającego sądu lub skarżącego i jest jednym z przejawów zasady dyspozycyjności, na której opiera się postępowanie przed tym organem.

2.4. W ocenie składu orzekającego w niniejszej sprawie treść uzasadnienia postanowienia sądu pytającego z 22 lipca 2016 r. wskazuje wyraźnie na częściowe cofnięcie pytania prawnego.

W związku z powyższym Trybunał – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 1 uotpTK – postanowił umorzyć postępowanie w zakresie badania zgodności:

– art. 23, art. 24, art. 25, art. 26 oraz art. 27 ust. 1 i 3-6 ustawy z 2001 r. z art. 217, art. 84, art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74, art. 86 i art. 92 Konstytucji;

– art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. z art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji;

– rozporządzenia z 2006 r. (poza § 5 pkt 2) z art. 217, art. 84, art. 2, art. 5, art. 68 ust. 4, art. 74, art. 86 i art. 92 Konstytucji;

– § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. z art. 2 i art. 5 Konstytucji.

3. Umorzenie postępowania w pozostałym zakresie z powodu niedopuszczalności wydania wyroku.

3.1. Zgodnie z obowiązującym w dacie wniesienia pytania prawnego art. 63 ust. 2 ustawy o TK z 2015 r. pytanie prawne zawierać musiało m.in.: określenie przedmiotu kontroli (pkt 1), wskazanie wzorca kontroli (pkt 2), uzasadnienie zarzutu niezgodności przedmiotu kontroli ze wskazanym wzorcem kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (pkt 3) oraz wyjaśnienie, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie prawne może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą zostało przedstawione (pkt 5).

De lege lata odpowiednikiem tych regulacji są punkty 3, 4 i 5 ust. 2 art. 52 uotpTK, w myśl których pytanie prawne m.in. zawiera odpowiednio: określenie kwestionowanego aktu normatywnego lub jego części, sformułowanie zarzutu niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą kwestionowanego aktu normatywnego oraz jego uzasadnienie, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie, a także wyjaśnienie, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą pytanie zostało przedstawione.

3.2. W niniejszej sprawie Prezes Trybunału Konstytucyjnego – działając na podstawie obowiązującego wówczas art. 76 ust. 2 ustawy o TK z 2015 r. (obecnie: art. 60 ust. 2 uotpTK) – zwrócił się do sądu pytającego o usunięcie braków formalnych jego pytania z 21 czerwca 2016 r. przez m.in. uzasadnienie postawionych zarzutów niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów ustawy z 2001 r. oraz rozporządzenia z 2006 r., a także o wyjaśnienie, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie prawne może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy zawisłej przed sądem pytającym. W ocenie składu orzekającego Trybunału rozpatrywane pytanie prawne nie spełniało wymogów określonych w art. 63 ust. 2 pkt 3 i 5 ustawy o TK z 2015 r., a tym samym nie spełnia także wymogów określonych w art. 52 ust. 2 pkt 4 i 5 uotpTK, zaś postanowienie sądu pytającego z 22 lipca 2016 r. nie sanowało tych uchybień.

Po pierwsze bowiem – wskazanie w pytaniu prawnym wzorca kontroli, przy respektowaniu generalnej zasady, jaką jest domniemanie konstytucyjności aktu normatywnego, bez szczegółowego odniesienia się do niego w uzasadnieniu lub lakoniczne sformułowanie zarzutu niekonstytucyjności nie może zostać uznane za „uzasadnienie zarzutu niezgodności przedmiotu kontroli ze wskazanym wzorcem kontroli, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie” lub „uzasadnienie [zarzutu niekonstytucyjności], z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie” w rozumieniu przepisów regulujących postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym zarówno w dacie wniesienia pytania prawnego, jak i obecnie. W świetle utrwalonej praktyki orzeczniczej wymóg ten należy rozumieć jako nakaz odpowiedniego udowodnienia zarzutów stawianych w kontekście każdego wskazanego wzorca kontroli (przy czym jako wzorzec należy rozumieć normę konstytucyjną, której podstawą może być jeden lub kilka powiązanych przepisów Konstytucji). Jak podkreślił Trybunał w wyroku z 19 października 2010 r. o sygn. P 10/10 (OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 78): „Przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie. Przytaczane w piśmie procesowym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące (...), lecz zawsze muszą być argumentami «nadającymi się» do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny”. Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez sąd pytający wzorców konstytucyjnych, ale i zgodnej z orzecnictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Aktualny pozostaje pogląd sformułowany w postanowieniu TK z 26 czerwca 2013 r. o sygn. P 13/12 (OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 72), że „[d]opóki sąd nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu ze wskazanymi wzorcami kontroli, Trybunał musi uznawać je za

zgodne z wzorcem kontroli. Pytanie prawne, w którym sąd ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał (...). Trybunał Konstytucyjny podkreśla jednocześnie, że jest on zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu wszechstronnego wyjaśnienia nie będąc zarazem związanym wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (art. 19 ustawy o TK [z 1997 r.]). Nie oznacza to w żadnym wypadku przerzucenia ciężaru dowodzenia na Trybunał przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie. Powyższa reguła postępowania może bowiem znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy ten podmiot wykazał należytą staranność, spełniając wszystkie ustawowe wymagania wynikające m.in. z art. 32 ustawy o TK [z 1997 r.]". W niniejszej sprawie sąd pytający nie przedstawił żadnych argumentów świadczących o naruszeniu przez zakwestionowane przepisy reguł konstytucyjnych zawartych w art. 84, art. 217 i art. 92 ustawy zasadniczej, a także by art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji stanowiły adekwatny punkt odniesienia dla § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r.

Po drugie – zakwestionowane przepisy dotyczą odpowiednio: kompetencji właściwego ministra kierującego działem administracji rządowej do określenia w rozporządzeniu wykonawczym warunków prowadzenia rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, biorąc pod uwagę wyposażenie nieruchomości w przyrządy i urządzenia pomiarowe (art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r.) oraz elementu konstrukcyjnego taryfy wodociągowej (§ 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r.). Samo ustalenie wysokości taryfy leży natomiast wyłącznie w gestii przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego, co wyraźnie wynika z art. 20 ust. 1 ustawy z 2001 r. Do 11 grudnia 2017 r. taryfy te podlegały zatwierdzeniu przez rady właściwych gmin w trybie uchwały (art. 24 ust. 1 ustawy z 2001 r. przed jego uchyleciem przez art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 2180), a od 12 grudnia 2017 r. podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny w osobie dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (art. 24b ust. 1 w związku z art. 27a ust. 1 ustawy z 2001 r.).

Po trzecie wreszcie – akt o zatwierdzeniu albo odmowie zatwierdzenia taryfy wodociągowej (tak do 11 grudnia 2017 r., jak i obecnie) podlega zaskarżeniu do sądu administracyjnego (zob. np. wyrok WSA we Wrocławiu z 11 stycznia 2012 r., sygn. akt II SA/Wr 627/11, CBOSA oraz wyrok WSA w Gliwicach z 28 czerwca 2016 r., sygn. akt III SA/Gl 225/16, CBOSA).

3.3. W związku z powyższym skład orzekający Trybunału stwierdza, że rozpatrywane pytanie prawne – jako niezawierające argumentów uzasadniających postawione w nim zarzuty, jak też niewykazujące związku pomiędzy jego przedmiotem a sprawą rozstrzyganą przez sąd – nie kwalifikuje się do rozstrzygnięcia w formie wyroku. Tym samym – na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK – postępowanie podlega umorzeniu w zakresie badania zgodności:

- art. 27 ust. 2 ustawy z 2001 r. z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji;
- § 5 pkt 2 rozporządzenia z 2006 r. z art. 84, art. 217 i art. 92 Konstytucji oraz z art. 68 ust. 4, art. 74 i art. 86 Konstytucji.

W tym stanie rzeczy postanowiono jak w sentencji.